

SOCIAL OMSORG SOC
Marie BjörkmanSOCIALNÄMNDEN
2021-06-21

Hantering av vissa statsbidrag riktade till äldreomsorgen

Sammanfattning

Täby kommun har för år 2021 erhållit 28,1 mnkr i statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer. Kommunfullmäktige kommer att behandla fördelningen av statsbidraget vid sammanträde den 14 juni 2021. Enligt föreliggande förslag ska 25,7 mnkr avsättas till höjning av ersättningar, och 2,4 mnkr till inköp av så kallade smarta sängar.

För den utförare som är upphandlad enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, är ersättningsnivåer och principer för uppräkningsreglerat i avtal. Denna utförare föreslås få möjlighet att ta del av statsbidraget genom ett ansökningsförfarande med återrapporteringsskyldighet. Kommunen ansvarar för att återrapportera till Socialstyrelsen hur statsbidraget har använts.

I den nationella satsningen Äldreomsorgslyftet har Täby kommun möjlighet att rekquirera 23,8 mnkr. Medlen föreslås rekquireras och fördelas till utförare genom ett ansökningsförfarande med återrapporteringsskyldighet.

Socialchefen föreslås få delegation att besluta om att ansöka om/rekquirera statsbidrag riktade till socialnämndens ansvarsområde understigande 5 mnkr samt besluta om fördelningsprinciper. Socialchefen föreslås också få delegation att besluta om fördelning av beviljat statsbidrag.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att genom de åtgärder som beskrivs i detta tjänsteutlåtande är kommunfullmäktiges uppdrag avseende fördelning av statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre genomförda.
2. Socialnämnden beslutar att Norlandia Care AB ges möjlighet att för Tibblehemmets räkning ansöka om del av ovan nämnda statsbidrag, dock högst 2 mnkr, med krav på återrapportering.
3. Socialnämnden beslutar att statsbidrag avseende den nationella satsningen "Äldreomsorgslyftet" rekquireras och fördelas till utförare genom ansökningsförfarande med krav på återrapportering.

4. Socialnämnden beslutar att socialchefen ges delegation att besluta om ansökningar/rekvirering och fördelningsprinciper samt hur tilldelade medel ska fördelas när statsbidrag understiger 5 mnkr.
5. Socialnämnden beslutar att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

I regeringens budgetproposition för 2021 aviserades en ekonomisk satsning riktad mot äldreomsorgen genom ett permanent årligt resurstillskott om 4 miljarder. Syftet med statsbidraget är att säkerställa god vård och omsorg om äldre personer. Täby kommun har rekvirerat 28,1 mnkr för år 2021.

Utifrån den information som fanns tillgänglig hösten 2020, bland annat i ett cirkulär från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), tolkades bidraget som ett generellt, permanent statsbidrag utan krav på särskilda prestationer. Därav ingick dessa medel i den generella finansieringen i kommunens budget för 2021.

I början av 2021 framkom dock mer detaljerad information om statsbidragets användningsområde och former för uppföljning. I Socialstyrelsens regleringsbrev daterat den 28 januari 2021 framgick att "statsbidraget får fördelas utifrån lokala behov i syfte att möjliggöra förbättringar och utveckling av verksamheten". Som exempel på utvecklingsområden angavs förbättrad arbetsmiljö, ökad personalkontinuitet och utveckling av välfärdsteknik.

Av Socialstyrelsen anvisningar framgick att kommunerna ska återrapporera hur statsbidraget har använts. Vidare har aviserats att regeringen kommer att göra en noggrann uppföljning av hur detta statsbidrag, och även "Äldreomsorgslyftet", har använts i kommunerna.

De omständigheter som beskrivs ovan föranledde kommunledningskontoret att utarbeta ett förslag på en alternativ fördelning av statsbidraget. Förslaget, som presenterades för kommunstyrelsen den 31 maj och kommer att presenteras för kommunfullmäktige den 14 juni 2021, beskrivs kortfattat i tabellen nedan. Höjningarna som beskrivs är utöver den generella höjningen på 1 procent.

Förslag till kommunfullmäktige 2021-06-14	Mnkr
<i>Beslut i verksamhetsplan 2021</i>	
Höjning av besöksersättning 5 %	2,3
Höjning av dygnersättning särskilt boende 1 %	3,3

Smarta sängar (54 st, engångsbelopp)	2,4
SUMMA VP 2021	8
<i>Tillkommande satsningar genom resterande statsbidrag 20,1 mnkr</i>	
Ytterligare höjd besöksersättning hemtjänst 3,4 %	1,6
Ytterligare höjd dygnersättning särskilt boende 4.2 %	13,3
Ytterligare höjd dagsersättning dagverksamhet 2 %	0,2
Höjning kvalitetspeng hemtjänst	2,0
Höjning kvalitetspeng särskilt boende	3,0
SUMMA TILLKOMMANDE SATSNINGAR:	20,1
TOTALT:	28,1

Tabell 1: Kommunledningskontorets förslag till fördelning av statsbidrag 28,1 mnkr 2021.

Omfattning

Av Socialstyrelsens anvisningar framgår att även privata utförare som kommunen har avtal med ska ha möjlighet att ta del av statsbidraget. De delar som avser höjning av ersättning omfattar totalt cirka 65 utförare, varav tre i kommunal regi.

I kommunledningskontorets tjänsteutlåtande beskrivs att den höjda dygnersättningen i särskilt boende omfattar utförare godkända enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem LOV och kommunens egen regi. För dessa utförare gäller att ersättningen justeras årligen genom beslut i socialnämnden. Den nu aviserade höjningen av ersättningen strider därför inte mot de avtalade villkoren.

Tibblehemmet

Det särskilda boendet Tibblehemmet drivs på entreprenad av Norlandia Care AB. Upphandlingen genomfördes som en kvalitetsupphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling LOU med fast pris och en fastställd uppräkningsklausul. En höjning av ersättningen utöver vad som regleras i avtalet är därför inte möjlig. För att Norlandia Care AB ska kunna ta del av statsbidraget föreslås att Norlandia Care AB ges möjlighet att rekvirera del av statsbidraget, dock högst 2 mnkr, för år 2021 med krav på återrapportering enligt kommunens anvisningar.

Statsbidragets användningsområde

I Socialstyrelsens anvisning framgår att statsbidraget får användas utifrån lokala behov i syfte att möjliggöra förbättringar. Exempel på utvecklingsområden kan vara:

- förbättrad arbetsmiljö och arbetsvillkor
- arbete för personcentrerad vård och omsorg av personer med demenssjukdom
- motverka ensamhet bland äldre
- öka personalkontinuiteten
- förbättra samverkan mellan socialtjänst och den kommunala och regionala hälso- och sjukvården
- förebygga smittspridning av covid-19
- utveckla stöd till anhörigvårdare
- utveckla informationssäkerheten och våldfärdstekniken inom äldreomsorgen

Av kommunfullmäktiges beslut framgår att det statsbidrag som fördelas av Täby kommun genom höjd ersättning inom hemtjänst, särskilt boende och dagverksamhet även ska kunna användas för att finansiera de utbildningar som genomförs med anledning av den nationella satsningen "Äldreomsorgslyftet".

Information till utförare

I anslutning till kommunfullmäktiges och socialnämndens beslut kommer samtliga utförare att informeras om statsbidragen och förutsättningarna för att ta del av dessa. I informationen kommer att hänvisas till Socialstyrelsens anvisningar om hur statsbidraget får användas.

Återrapportering till Socialstyrelsen

Genom beslut i kommunfullmäktige får socialnämnden i uppdrag att utforma ett system för uppföljning hur utförarna har använt tillskjutna resurser. Med denna uppföljning som grund ska kommunen återrapportera hur statsbidraget har använts. Denna återrapportering ska vara Socialstyrelsen tillhanda senast den 28 februari 2022.

Av reviderade anvisningar från Socialstyrelsen daterade den 15 juni 2021 framgår att rekvirerade medel för 2021 inte kommer att återkrävas.

Några närmare instruktioner om vad återrapporteringen ska innehålla och vilka uppgifter som kommer att efterfrågas finns inte i dagsläget. Täby kommun kan därför i samband med denna rapportering behöva tillfråga samtliga utförare om hur statsbidraget har använts. Ett förslag på underlag, som kan komma att behöva anpassas utifrån Socialstyrelsens anvisningar, finns som bilaga till detta tjänsteutlåtande.

Satsningen på höjd ersättning kan motiveras med att utförare därigenom får ökade förutsättningar att till exempel anställa personal, och därigenom förbättra kontinuiteten, genom att den nya ersättningsnivån kommer att gälla över tid då statsbidraget så vitt kan bedömas förutsätts vara permanent. Den fördjupade uppföljning som regeringen aviserat av bland annat detta statsbidrag, skulle exempelvis kunna påverka statsbidragets storlek i budget 2022.

Äldreomsorgslyftet

Den nationella satsningen Äldreomsorgslyftet, som syftar till att höja kompetensen inom vård och omsorg om äldre, innebär att utförare kan ersättas för tid då ny eller befintlig personal genomgår utbildning. Vilka utbildningar som är ersättningsgrundande framgår av Socialstyrelsens anvisningar. Från och med 2021 omfattas även enhetschefer.

Täby kommun har möjlighet att rekvirera 23,8 mnkr för detta ändamål. Medlen föreslås fördelas utifrån utförares ansökningar och enligt rutin som upprättas inom avdelning äldreomsorg. Krav på återrapportering gäller.

Beslut om rekvirering av statsbidrag m.m.

För att tydliggöra beslutanderätten och underlätta hanteringen föreslås att socialnämnden beslutar om ansökningar/rekvirering och fördelningsprinciper för riktat statsbidrag på 5 mnkr eller däröver samt hur riktat statsbidrag överstigande 5 mnkr som tillfaller socialnämnden ska fördelas.

Vidare föreslås att socialnämnden ger socialchefen delegation att besluta om ansökningar/rekvirering och fördelningsprinciper för riktat statsbidrag understigande 5 mnkr samt hur riktat statsbidrag understigande 5 mnkr som tillfaller socialnämnden ska fördelas.

Ekonomiska aspekter och överväganden

Statsbidrag är ett verktyg för att uppnå politiska mål, till exempel genom att stimulera kvalitetsutveckling inom ett område. Olika typer av bidrag kan ha olika syften. För närvarande finns det 10 statsbidrag riktade till äldreomsorgen under 2021. Genom en strukturerad hantering och god framförhållning finns förutsättningar för att nämnden får kännedom om och söker de statsbidrag som kan tillföra extra resurser till nämndens verksamheter, samt dessa resurser används på ett ändamålsenligt sätt.

Bilagor:

- Förslag underlag återrapportering statsbidrag "Säkerställa god vård och omsorg 2021"
- Statsbidrag inom äldreomsorgen VT 2021.